

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
усіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту та бізнесу.
Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладачі: Котлик А. В.
Гаврильченко О. В.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Економічний аналіз" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання / укл. А. В. Котлик, О. В. Гаврильченко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 35 с. (Укр. мов.)

Розроблено тематичний план навчальної дисципліни за темами лекцій, семінарських (практичних) та лабораторних занять, наведено запитання для самостійного вивчення і закріплення знань, систему оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент".

Вступ

Забезпечення ефективного функціонування підприємств потребує економічно грамотного управління їхньою діяльністю, яке багато в чому визначається умінням її аналізувати. За допомогою економічного аналізу вивчають тенденції розвитку, глибоко і системно досліджують фактори зміни результатів діяльності, обґрунтовують плани та управлінські рішення, здійснюють контроль за їх виконанням, виявляють резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюють результати діяльності підприємства та їх чутливість до управлінських впливів, виробляють економічну стратегію його розвитку.

Економічний аналіз – це наукова база прийняття управлінських рішень у бізнесі. Для їх обґрунтування необхідно виявляти і прогнозувати наявні і потенційні проблеми, виробничі і фінансові ризики, визначати вплив управлінських рішень на рівень ризиків і доходів суб'єкта господарювання. Тому опанування методики економічного аналізу для менеджерів усіх рівнів є складовою їхньої фахової підготовки.

Обов'язок кваліфікованого менеджера – добре володіти сучасними методами економічних досліджень, майстерно виконувати комплексний мікроекономічний аналіз. Завдяки знанню техніки і технології економічного аналізу вони зможуть легко адаптуватися до змін ринкової ситуації і знаходити правильні рішення та відповіді.

Економічний аналіз найкращим чином поєднує всі дисципліни, які вивчають студенти економічних спеціальностей. Він забезпечує системне розуміння виробничо-фінансової діяльності підприємства.

Мета навчальної дисципліни "Економічний аналіз" – формування в студентів аналітичного творчого мислення шляхом опанування теоретичних основ економічного аналізу і набуття навичок, необхідних у практичній роботі.

Завдання дисципліни – дати майбутнім фахівцям знання щодо сутності економічних явищ і процесів, їхніх взаємозв'язків і взаємозалежностей, уміння їх деталізувати, систематизувати і моделювати, визначати вплив факторів, оцінювати досягнуті результати, виявляти резерви підвищення ефективності функціонування підприємства.

Предмет дисципліни: виробнича і фінансово-господарська діяльність суб'єкта господарювання.

Таблиця 1

**Структура робочої програми навчальної дисципліни
"Економічний аналіз"**

Характеристика дисципліни: підготовка бакалаврів	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних до ECTS – 3,5; у тому числі: змістовних модулів – 1; самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 0306 "Менеджмент і адміністрування"	Вибіркова. Рік підготовки: 3. Семестр: 5
Кількість годин: усього – 126	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030601 "Менеджмент"	Лекції – 16 год. Семінари, практичні – 18 год. Лабораторні роботи – 18 год. Самостійна робота – 74 год
Кількість тижнів викладання дисципліни – 17. Кількість годин на тиждень – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: залік

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна є вибірковою для напрямку підготовки 6.030601 "Менеджмент".

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента повинні сформуватися професійні компетентності наведені у табл. 2 – 4.

Таблиця 2

Професійні компетентності та відповідні їм уміння, якими мають володіти випускники напрямку підготовки "Менеджмент" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Економічний аналіз"

Клас професійних завдань	Компетентності фахівців	Уміння фахівців освітньо-професійного рівня "бакалавр"
1	2	3
1. Планово-проектні	1.1. Планування аналітичної роботи на підприємстві	1.1.1. Здійснювати планування аналітичних робіт на підприємстві
2.	2.1. Організація	2.1.1. Збирати і обробляти необхідну

Організаційні	аналітичної роботи на підприємстві	інформацію для аналізу господарської діяльності, перевіряти достовірність джерел інформації. 2.1.2. Здійснювати виконання й контроль аналітичних робіт на підприємстві
---------------	------------------------------------	---

Продовження табл. 2

1	2	3
3. Аналітично-інформаційні	3.1. Аналіз виконання виробничої програми підприємства	3.1.1. Здійснювати аналіз виробництва продукції (товарів, робіт, послуг), виконання плану з асортименту продукції, що виготовляється, оцінювати вплив їх зміни на економічні показники роботи підприємства. 3.1.2. Аналізувати якість продукції, виявляти причини браку та його вплив на показники роботи підприємства. 3.1.3. Розраховувати показники ритмічності виробництва, виявляти причини порушення ритмічності. 3.1.4. Здійснювати аналіз факторів і резервів збільшення випуску та реалізації продукції
	3.2. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	3.2.1. Аналізувати витрати на виробництво і збут продукції, визначати вплив окремих факторів на їх величину, виявляти резерви зниження витрат. 3.2.2. Оцінювати ефективність використання матеріальних ресурсів
	3.3. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці на підприємстві	3.3.1. Аналізувати забезпеченість підприємства трудовими ресурсами, оцінювати їх класифікаційний рівень і його відповідність вимогам виробництва, в тому числі з урахуванням перспективних напрямів його розвитку. 3.3.2. Аналізувати показники руху робочої сили, розробляти рекомендації щодо зниження плинності кадрів. 3.3.3. Аналізувати продуктивність праці, оцінювати вплив трудових і організаційно-технічних факторів на її рівень, виявляти резерви зростання продуктивності праці. 3.3.4. Аналізувати ефективність використання засобів на оплату праці, аналізувати доцільність застосування

		тих чи інших форм та систем оплати праці
	3.4. Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства	3.4.1. Аналізувати склад, структуру та технічний стан основних засобів, оцінювати ефективність їх використання

Закінчення табл. 2

1	2	3
		3.4.2. Аналізувати використання виробничих потужностей, виявляти "вузькі місця" й обґрунтовувати пропозиції щодо їх ліквідації
	3.5. Аналіз фінансового стану підприємства	3.5.1. Здійснювати рейтингову експрес-оцінку фінансового стану підприємства 3.5.2. Аналізувати джерела формування показників прибутку, їх складові частини, визначати вплив основних техніко-економічних показників на величину прибутку й розробляти заходи щодо його зростання. 3.5.3. Розробляти альтернативні пропозиції щодо підвищення ефективності виробництва, здійснювати їх економічне обґрунтування й робити вибір найбільш ефективних рішень
4. Обіково-статистичні	4.1. Використання форм фінансової звітності для здійснення економічного аналізу	4.1.1. Здійснювати підбір необхідної інформації за даними бухгалтерського та оперативного обліку, фінансової та статистичної звітності. 4.1.2. Здійснити обробку інформації з формування фінансових результатів діяльності підприємства

Таблиця 3

Предметні компетентності та відповідні їм знання, уміння та навички з навчальної дисципліни "Економічний аналіз"

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4
Визначення предмета, змісту, завдань і видів економічного аналізу	Визначати мету та програму проведення економічного аналізу, користуватися різними видами аналізу у вирішенні організаційно-управлінських завдань	Здатність до організації аналітичної роботи на підприємстві	Визначення основних етапів проведення економічного аналізу
Визначення та характеристика методів економічного аналізу	Володіти основними методами економічного аналізу, в тому числі з використанням ПЕОМ	Здатність до визначення взаємозв'язків і взаємозалежностей явищ та процесів, здатність їх деталізувати, систематизувати і моделювати	Визначення впливу факторів, оцінка досягнутих результатів

Закінчення табл. 3

1	2	3	4
Основних положень інформаційної бази економічного аналізу	Здійснювати підбір необхідної інформації за даними бухгалтерського та інших видів обліку	Здатність до організації інформаційного забезпечення економічного аналізу	Систематизація інформаційного забезпечення економічного аналізу діяльності підприємства
Методики проведення аналізу господарської діяльності підприємства	Провести аналіз виробництва та реалізації продукції, трудових ресурсів, основних засобів, витрат на виробництво та реалізацію продукції	Здатність до відокремлення і оцінки резервів виробництва за всіма напрямками господарської діяльності підприємства	Розробка напрямів покращення діяльності підприємства з урахуванням резервів виробництва
Основні показники оцінки фінансового стану підприємства	Визначати основні фінансові показники діяльності підприємства та оцінювати їх динаміку	Здатність до інтерпретації результатів аналізу фінансового стану підприємства	Визначення основних факторів впливу на фінансові результати діяльності підприємства

Таблиця 4

Когнітивні та особисті компетентності та відповідні їм уміння, яким мають володіти випускники напряму підготовки "Менеджмент" освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" після вивчення навчальної дисципліни "Економічний аналіз"

Компетентності фахівця	Уміння фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр"
1	2
1. Здатність застосовувати методи і прийоми економічного аналізу для дослідження техніко-економічних і фінансових показників діяльності підприємства	1.1. Використовувати різні методи економічного аналізу, обирати конкретні прийоми для аналізу окремих показників господарської діяльності з урахуванням їх особливостей і галузі використання. 1.2. Проводити внутрішній та зовнішній аналіз факторів, що впливають на основні показники роботи підприємства. 1.3. Визначати перелік питань і показників, що забезпечують повноту аналізу й оцінки окремих напрямів і сфер діяльності підприємства
2. Здатність аналізувати основні показники виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства	2.1. Здійснювати аналіз виробництва та реалізації продукції, собівартості продукції, основних засобів, трудових ресурсів і витрат на оплату праці. 2.2. Здійснювати аналіз господарської діяльності окремих підрозділів підприємства, обирати показники й напрями аналізу з точки зору їх наступності з узагальнюючими показниками щодо підприємства в цілому

Закінчення табл. 4

1	2
3. Здатність складати аналітичні огляди, формулювати висновки, рекомендації і практичні пропозиції на основі проведеного аналізу	3.1. Оцінювати економічну ефективність використання фінансових, матеріальних, трудових ресурсів та основних засобів. 3.2. Розробляти і приймати обґрунтовані управлінські рішення та визначати "вузькі" місця на підприємстві; розробляти пропозиції щодо їх ліквідації. 3.3. Знаходити шляхи підвищення ефективності господарювання. 3.4. На базі проведеного аналізу прогнозувати можливі результати фінансово-господарської діяльності підприємства
4. Здатність використовувати основи комп'ютерної обробки економічної інформації для аналізу	4.1. Проводити автоматизовану обробку економічної інформації в управлінні виробництвом, трудовими, матеріальними та фінансовими ресурсами.. 4.2. Розв'язувати різноманітні економічні задачі з використанням комп'ютерних технологій

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни "Економічний аналіз" здійснюється у таких формах: лекції, семінарські та практичні заняття, лабораторні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного й ґрунтовного опрацювання відповідних тем, які логічно пов'язані між собою.

У табл. 5 наведено тематичний план та структуру кредиту навчальної дисципліни "Економічний аналіз" для студентів за напрямом підготовки "Менеджмент".

Таблиця 5

**Структура залікового кредиту навчальної дисципліни
за напрямом підготовки 6.030601 "Менеджмент"**

Теми	Кількість годин, відведених на:				
	лекції	семінарські та практичні заняття	лабораторні заняття	самостійну роботу	усього
1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу. Техніко-економічний аналіз. Фінансовий аналіз					
1. Наукові основи економічного аналізу	2	2	2	7	13

Закінчення табл. 5

1	2	3	4	5	6
2. Системи виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі	2	2	2	7	13
3. Прийоми стохастичного факторного аналізу	2	2	2	9	15
4. Аналіз виробництва та реалізації продукції	2	2	2	7	13
5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	2	2	2	9	15
6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	2	2	2	7	13
7. Аналіз використання основних засобів	2	2	2	7	13
8. Фінансовий аналіз	2	4	4	21	31
Разом	16	18	18	74	126

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу. Техніко-економічний аналіз. Фінансовий аналіз

Тема 1. Наукові основи економічного аналізу

1.1. Економічний аналіз як галузь економічної науки.

Сутність, предмет та об'єкт економічного аналізу. Роль і завдання економічного аналізу. Принципи економічного аналізу. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами. Технологічні етапи економічного аналізу.

1.2. Класифікація економічного аналізу.

Класифікація аналізу відповідно до галузевої, часової, просторової ознак, аспектів дослідження, користувачів аналізу, методики дослідження, суб'єктів аналізу, ступеня охоплення об'єктів, змісту програми.

1.3. Основні категорії економічного аналізу.

Ресурси виробництва, фактори, класифікація факторів економічного аналізу, резерви, класифікація резервів в економічному аналізі.

1.4. Метод та прийоми економічного аналізу.

Метод економічного аналізу. Класифікація прийомів економічного аналізу. Якісні (абстрактно-логічні) та кількісні прийоми економічного аналізу. Описові та аналітичні прийоми економічного аналізу.

1.5. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.

Організаційні форми і виконавці економічного аналізу на підприємствах. Планування аналітичної роботи. Інформаційне і методичне забезпечення аналізу. Порядок оформлення результатів аналізу.

Тема 2. Системи виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі

2.1. Види детермінованих факторних моделей.

Завдання детермінованого факторного аналізу. Адитивні, мультиплікативні, кратні та змішані детерміновані факторні моделі.

2.2. Основні методи детермінованого факторного аналізу.

Сутність, призначення і сфери застосування методів ланцюгової підстановки, абсолютних різниць, відносних різниць, пропорційного поділу, інтегрального методу і методу логарифмування.

Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу

3.1. Кореляційно-регресійний аналіз.

Парна кореляція. Множинна кореляція. Значення та етапи кореляційного аналізу. Методика розрахунку основних показників зв'язків. Сфера і порядок застосування результатів кореляційного аналізу.

3.2. Дисперсійний аналіз.

Задачі дисперсійного аналізу. Однофакторний дисперсійний аналіз. Двофакторний дисперсійний аналіз.

Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції

4.1. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва та реалізації продукції.

Загальна схема й послідовність проведення аналізу. Система показників продукції та обсягів виробництва. Фактори, що впливають на виробництво продукції. Інформаційна база аналізу.

4.2. Аналіз виконання плану та динаміки виробництва і реалізації продукції.

Методика аналізу виробництва і реалізації продукції. Фактори змін її обсягу. Аналіз виконання договірних зобов'язань з постачання продукції.

4.3. Аналіз асортименту та структури продукції.

Значення асортиментної політики підприємства. Фактори зміни асортименту і структури продукції. Методика розрахунку впливу структури виробництва і реалізації продукції на показники роботи підприємства.

4.4. Аналіз якості виробленої продукції.

Узагальнюючі, індивідуальні і непрямі показники якості продукції. Завдання аналізу. Способи узагальненого оцінювання виконання плану з якості продукції: бальний метод, середній коефіцієнт сортності, середньозважені ціни у зіставних умовах. Методика розрахунку впливу якості продукції на вартісні показники роботи підприємства. Причини зниження якості продукції.

Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції

5.1. Значення, завдання та об'єкти аналізу собівартості продукції.

Завдання аналізу. Джерела інформації. Об'єкти аналізу собівартості продукції. Класифікація витрат. Постійні та змінні витрати. Прямі та непрямі витрати.

5.2. Аналіз витрат за економічними елементами та за статтями калькуляції.

Елементи витрат. Статті витрат. Аналіз складу і структури витрат. Фактори зміни загальної суми операційних витрат. Методика розрахунку й оцінювання їхнього впливу.

5.3. Аналіз витратомісткості продукції.

Витратомісткість продукції. Роль витратомісткості в оцінюванні роботи підприємства. Фактори зміни рівня витратомісткості продукції. Порядок розрахунку їхнього впливу.

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

6.1. Завдання аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Значення й завдання аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації.

6.2. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом.

Визначення забезпеченості підприємства персоналом за кількісним і якісним параметрами. Оцінювання кваліфікаційного рівня персоналу підприємства та змін у його складі за віком, стажем роботи, освітою. Вивчення динаміки показників і причин плинності кадрів.

6.3. Аналіз використання трудових ресурсів.

Аналіз використання робочого часу. Аналіз ефективності використання персоналу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції.

6.4. Аналіз використання фонду оплати праці.

Визначення абсолютного і відносного відхилення у фонді заробітної плати. Аналіз рівня оплати праці персоналу підприємства з урахуванням інфляції. Вивчення співвідношення між темпами зростання продуктивності праці і рівня її оплати.

Тема 7. Аналіз використання основних засобів

7.1. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами виробництва.

Аналіз динаміки і структури основних засобів. Вивчення їхнього руху і технічного стану. Визначення забезпеченості підприємства основними засобами.

7.2. Аналіз інтенсивності й ефективності використання основних засобів.

Показники ефективності й інтенсивності використання основних засобів. Фактори зміни рентабельності і фондівіддачі основних засобів. Методика визначення їхнього впливу на рівень фондівіддачі, рентабельності фондів та випуск продукції.

7.3. Резерви збільшення випуску продукції, фондівіддачі і рентабельності основних засобів.

Основні джерела резервів збільшення випуску продукції і підвищення рівня фондівіддачі. Методика їх підрахунку.

Тема 8. Фінансовий аналіз

8.1. Сутність фінансового аналізу.

Завдання аналізу та джерела інформації. Зміст аналізу. Методи фінансового аналізу.

8.2. Аналіз фінансового стану підприємства.

Аналіз майнового стану підприємства. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Оцінка ділової активності підприємства. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз рентабельності підприємства.

Рейтингова експрес-оцінка фінансового стану підприємства

4. Плани лекцій

Тема 1. Наукові основи економічного аналізу

1.1. Економічний аналіз як галузь економічної науки.

1.2. Класифікація економічного аналізу.

1.3. Основні категорії економічного аналізу.

1.4. Метод та прийоми економічного аналізу.

1.5. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.

Література: [1; 2; 7; 10 – 12; 14].

Тема 2. Системи виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі

2.1. Типи детермінованих факторних моделей.

2.2. Основні методи детермінованого факторного аналізу.

Література: [2; 5; 7; 10; 11; 14].

Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу

3.1. Кореляційно-регресійний аналіз.

3.2. Дисперсійний аналіз.

Література: [2; 5; 7; 10; 11; 14].

Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції

4.1. Завдання та інформаційне забезпечення аналізу виробництва та реалізації продукції.

4.2. Аналіз виконання плану та динаміки виробництва і реалізації продукції.

4.3. Аналіз асортименту та структури продукції.

4.4. Аналіз якості виробленої продукції.

Література: [1 – 7; 10; 11 – 14].

Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції

5.1. Значення, завдання та об'єкти аналізу витрат на виробництво і собівартості продукції.

5.2. Аналіз витрат за економічними елементами та за статтями калькуляції.

5.3. Аналіз витратомісткості продукції.

Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

6.1. Завдання аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці.

6.2. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом.

6.3. Аналіз використання трудових ресурсів.

6.4. Аналіз використання фонду оплати праці.

Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 7. Аналіз використання основних засобів

7.1. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами виробництва.

7.2. Аналіз інтенсивності й ефективності використання основних засобів.

7.3. Резерви збільшення випуску продукції, фондівіддачі і рентабельності основних засобів.

Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 8. Фінансовий аналіз

8.1. Сутність фінансового аналізу.

8.2. Аналіз фінансового стану підприємства.

Література: [2; 5; 10; 11; 13; 14].

5. Плани семінарських (практичних) занять

У процесі проведення практичних занять з дисципліни "Економічний аналіз" студенти мають навчитися розуміти сутність економічних явищ і процесів, завдання, методологію економічного аналізу, оволодіти прийомами аналізу конкретних показників і зрозуміти сутність аналізу окремих сторін виробничо-господарської та фінансової діяльності підприємства.

Практичні заняття стимулюють розвиток логічного мислення щодо ефективного пошуку якісного вирішення та обґрунтування висунутих аналітичних проблем.

У процесі проведення (план наведено у табл. 6) семінарського заняття організовується дискусія навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

Таблиця 6

План проведення семінарських та практичних занять

Назва теми	Перелік практичної роботи (опрацьованих питань)	Література
1	2	3
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу. Техніко-економічний аналіз. Фінансовий аналіз		
Тема 1. Наукові основи економічного аналізу	Семінарське заняття 1 1. Сутність економічного аналізу та його сучасна роль для підприємства.	[1; 2; 7; 10 – 12; 14]

	<p>2. Предмет, зміст, завдання, основні категорії та види економічного аналізу.</p> <p>3. Методологія економічного аналізу: теоретико-суттєва характеристика, структура.</p> <p>4. Якісні та кількісні описові прийоми економічного аналізу.</p> <p>5. Основні джерела інформації, що використовуються при проведенні економічного аналізу</p>	
	<p>Лабораторне заняття 1</p> <p>Інформаційна база економічного аналізу та застосування традиційних способів обробки інформації</p>	[8; 9]
Тема 2. Системи виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі	<p>Семинарське заняття 2</p> <p>1. Характеристика способу ланцюгових підстановок.</p> <p>2. Умови використання способу абсолютних різниць.</p> <p>3. Сутність та значення способу відносних різниць.</p> <p>4. Сутність способу пропорційного ділення, балансового способу та індексного способу</p>	[2; 5; 7; 10; 11; 14]
	<p>Лабораторне заняття 2</p> <p>Застосування основних методів економічного аналізу та математичних методів економічного аналізу</p>	[8; 9]
Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу	<p>Семинарське заняття 3</p> <p>1. Призначення методу кореляційно-регресійного аналізу.</p> <p>2. Розрахунок основних показників зв'язків</p>	[2; 5; 7; 10; 11; 14]
	<p>Лабораторне заняття 3</p> <p>Застосування способів стохастичного аналізу</p>	[8; 9]
Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції	<p>Семинарське заняття 4</p> <p>1. Аналіз виконання плану та динаміки виробництва і реалізації продукції.</p> <p>2. Аналіз асортименту та структури продукції.</p> <p>3. Аналіз якості виробленої продукції</p>	[1 – 7; 10 – 14]
	<p>Лабораторне заняття 4</p> <p>Автоматизована обробка інформації з управління виробничо-збутовою діяльністю на підприємстві</p>	[8; 9]

Продовження табл. 6

1	2	3
Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	<p>Семинарське заняття 5</p> <p>1. Організаційно-інформаційна модель аналізу собівартості продукції підприємства.</p> <p>2. Загальне оцінювання рівня собівартості продукції та виконання планових завдань.</p> <p>3. Порядок визначення та напрямки аналізу</p>	[1 – 7; 10; 11; 13; 14]

	<p>собівартості продукції за статтями витрат та економічними елементами.</p> <p>4. Узагальнення результатів аналізу собівартості продукції</p>	
	<p>Лабораторне заняття 5</p> <p>Автоматизована обробка інформації з формування та аналізу собівартості товарної і реалізованої продукції на підприємстві</p>	[8; 9]
Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	<p>Семінарське заняття 6</p> <p>1. Сутність, завдання і джерела аналізу трудових ресурсів підприємства. Організаційно-інформаційна модель аналізу трудових ресурсів.</p> <p>2. Визначення абсолютної та відносної забезпеченості підприємства трудовими ресурсами.</p> <p>3. Аналіз показників, що характеризують рух робочої сили.</p> <p>4. Аналіз показників ефективності використання робочої сили.</p> <p>5. Аналіз використання фонду оплати праці</p>	[1 – 7; 10; 11; 13; 14]
	<p>Лабораторне заняття 6</p> <p>Автоматизована обробка інформації з управління трудовими ресурсами на підприємстві</p>	[8; 9]
Тема 7. Аналіз використання основних засобів	<p>Семінарське заняття 7</p> <p>1. Аналіз показників складу, структури і технічного стану основних засобів підприємства.</p> <p>2. Аналіз виробничих потужностей.</p> <p>3. Факторний аналіз показників ефективності використання основних засобів</p>	[1 – 7; 10; 11; 13; 14]
	<p>Лабораторне заняття 7</p> <p>Автоматизована обробка інформації з ефективності використання основних засобів на підприємстві</p>	[8; 9]
Тема 8. Фінансовий аналіз	<p>Семінарське заняття 8</p> <p>1. Сутність та характеристика інформаційно-організаційної моделі аналізу фінансового стану підприємства.</p> <p>2. Характеристика показників фінансового стану підприємства.</p> <p>3. Рейтингова експрес-оцінка фінансового стану підприємства</p>	[2; 5; 10; 11; 13; 14]

Закінчення табл. 6

1	2	3
	<p>Лабораторне заняття 8</p> <p>Автоматизована обробка інформації з формування фінансових результатів та показників фінансового стану на підприємстві</p>	[8; 9]

	Семінарське заняття 9 Написання підсумкової контрольної роботи	
	Лабораторне заняття 9 Розв'язування оптимізаційних задач лінійного програмування в середовищі електронних таблиць (за способами оптимізації показників)	[8; 9]

Лабораторні заняття

Важливим напрямом удосконалення економічного аналізу та підвищення його ефективності є широке використання при його проведенні комп'ютерних технологій, що дозволяє значно скоротити терміни проведення аналізу, сприяє більш повному охопленню впливу факторів на результати комерційної діяльності, заміні наближених чи скорочених розрахунків точними обчисленнями, постановці та розв'язку нових багатовимірних задач аналізу.

Виконання студентами лабораторних робіт займає важливе місце в навчальному процесі – воно сприяє надбанню практичних навичок при розв'язанні задач з цієї дисципліни.

У процесі проведення лабораторних занять з дисципліни "Економічний аналіз" студенти мають здобути теоретичну підготовку з питань застосування комп'ютерних технологій в економічному аналізі, набути реальні знання та навички аналізу та постановки задач автоматизованої обробки інформаційної бази економічного аналізу.

Лабораторне заняття 1. Інформаційна база економічного аналізу та застосування традиційних способів обробки інформації

Здійснити застосування описових кількісних прийомів економічного аналізу для формування інформаційної бази економічного аналізу. За результатами проведених розрахунків застосувати графічний метод, який є засобом ілюстрації процесів (явищ). Зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 2. Застосування основних методів економічного аналізу та математичних методів економічного аналізу

Здійснити застосування способів детермінованого факторного аналізу. На основі техніко-економічних показників умовного підприємства проаналізувати ефективність використання трудових ресурсів та

визначити вплив середньо аналітичної чисельності працівників, загальної кількості відпрацьованих людино-днів та людино-годин на обсяг товарної продукції із застосуванням способів ланцюгової підстановки, абсолютних різниць, відносних різниць та індексного способу.

На основі показників балансу умовного підприємства обчислити коефіцієнт покриття на початок та кінець звітного періоду, проаналізувати його динаміку та визначити вплив на неї зміни величини оборотних активів та поточних зобов'язань за допомогою інтегрального методу та за методом пропорційного ділення.

За результатами аналізу зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 3. Застосування способів стохастичного аналізу

Здійснити застосування кореляційно-регресійного аналізу. На основі техніко-економічних показників умовного підприємства провести кореляційно-регресійний аналіз впливу на обсяг товарної продукції показників ефективності використання засобів праці, матеріальних та трудових ресурсів протягом аналізованого періоду. Обчислити вплив факторів на узагальнюючий показник, за результатами аналізу зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 4. Автоматизована обробка інформації з управління виробничо-збутовою діяльністю на підприємстві

Здійснити автоматизовану обробку інформації для управління виробничо-збутовою діяльністю підприємства. За результатами аналізу зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 5. Автоматизована обробка інформації з формування та аналізу собівартості товарної і реалізованої продукції на підприємстві

Здійснити автоматизовану обробку інформації для ефективного управління собівартістю товарної та реалізованої продукції на підприємстві. За результатами аналізу зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 6. Автоматизована обробка інформації з управління трудовими ресурсами на підприємстві

Здійснити автоматизовану обробку інформації для управління трудовими ресурсами на підприємстві. За результатами аналізу зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 7. Автоматизована обробка інформації з ефективності використання основних засобів на підприємстві

Здійснити автоматизовану обробку інформації для управління ефективністю використання основних засобів на підприємстві. За результатами аналізу зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 8. Автоматизована обробка інформації з формування фінансових результатів та показників фінансового стану на підприємстві

Здійснити автоматизовану обробку інформації з формування фінансових результатів та показників фінансового стану підприємства. За результатами аналізу зробити висновки та оформити звіт.

Лабораторне заняття 9. Розв'язування оптимізаційних задач лінійного програмування в середовищі електронних таблиць (за способами оптимізації показників)

Здійснити оптимізацію використання ресурсів при прогнозуванні робіт та визначити оптимальний асортимент продукції. Проаналізувати результати розв'язку задачі та дати економічну інтерпретацію отриманих результатів. Оформити звіт.

6. Самостійна робота студентів

За всіма темами, які визначенні навчальним планом, передбаченні лекції. Однак окремі питання, які включенні до лекційного курсу та розглядаються на семінарських і практичних заняттях, потребують більш детального і глибокого вивчення. Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні нормативної і додаткової літератури, законодавчих документів, виконання практичних завдань.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння дисципліною "Економічний аналіз". Вона передбачає: вивчення лекційного матеріалу і

рекомендованої літератури; освоєння основних термінів та понять у міжнародному бізнесі; підготовку до семінарських (практичних, лабораторних) занять і проміжного підсумкового контролю.

Результати самостійно проведеного дослідження оформлюються студентом у вигляді доповіді за однією із запропонованих тем на вибір студента.

Обсяг доповіді становить 2-3 стандартних аркуші (формату А4).

Доповіді обговорюються в ході проведення семінарських занять.

Питання для самостійного вивчення наведені нижче.

Тема 1. Наукові основи економічного аналізу

1. Історія виникнення та розвитку економічного аналізу як науки та дисципліни.

2. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і навчальними дисциплінами.

3. Історичний аспект виникнення та розвитку видів аналізу.

4. Узагальнення, оформлення та використання результатів аналізу.

5. Характеристика головних евристичних методів аналізу.

6. Планування і головні етапи аналітичної роботи.

7. Інформація та класифікація її джерел.

Література: [1; 2; 7; 10 – 12; 14].

Тема 2. Системи виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі

1. Порядок проведення моделювання взаємозв'язків в економічному аналізі.

2. Основні типи детермінованих факторних моделей і способи їх перетворення.

Література: [2; 5; 7; 10 – 12; 14].

Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу

1. Етапи кореляційного аналізу.

2. Розрахунок коефіцієнта кореляції при прямолінійній і криволінійній залежності.

3. Використання результатів кореляційного аналізу.

4. Сутність та сфера застосування кластерного аналізу.

Література: [2; 5; 7; 10; 11; 14].

Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції

1. Сутність, зміст і завдання аналізу виробничої програми підприємства.
 2. Організаційно-інформаційна модель аналізу та оцінювання виробництва і реалізації продукції.
 3. Аналіз динаміки обсягів реалізації і місткості ринку.
 4. Деталізація обсягів реалізації за видами продукції та зонами продажу.
 5. Аналіз ритмічності роботи підприємства.
 6. Аналіз резервів збільшення випуску та реалізації продукції.
- Література: [1 – 7; 10 – 14].

Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції

1. Види собівартості продукції.
 2. Аналіз динаміки показників собівартості продукції.
 3. Вивчення методики аналізу матеріальних затрат і витрат на заробітну плату.
 4. Аналіз інших витрат у складі виробничої собівартості.
 5. Аналіз відносного рівня витрат.
 6. Вивчення методики аналізу собівартості окремих видів продукції і розрахунку резервів її зниження.
- Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

1. Визначення та характеристика факторів, що впливають на зміну продуктивності праці.
 2. Сутність та визначення показників, що свідчать про наявність у підприємства цілоденних та внутрішньозмінних простоїв.
 3. Використання методу елімінування щодо аналізу впливу на продуктивність праці якісних і кількісних факторів.
 4. Методика розрахунку впливу трудових факторів на зміну обсягу виробництва.
- Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 7. Аналіз використання основних засобів

1. Теоретико-суттєва характеристика основних засобів.

2. Організаційно-інформаційна модель аналізу основних засобів.
 3. Оцінювання впливу зміни вартості основних засобів та ефективності їх використання на відхилення за обсягом продукції.
 4. Напрями підвищення ефективності використання основних засобів підприємства в сучасних умовах господарювання.
- Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 8. Фінансовий аналіз

1. Призначення та теоретико-суттєва характеристика фінансової звітності підприємства.
 2. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства.
 3. Фінансовий потенціал підприємства: теоретико-суттєва характеристика, головні напрямки аналізу.
- Література: [2; 5; 10; 11; 13; 14].

7. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу. Техніко-економічний аналіз. Фінансовий аналіз

Тема 1. Наукові основи економічного аналізу

1. Що розуміють під економічним аналізом і в чому полягає різниця між макро- і мікроекономічним аналізом?
2. Яка роль аналізу в управлінні підприємством і підвищенні ефективності його діяльності?
3. Назвіть основні принципи економічного аналізу і коротко охарактеризуйте їх.
4. Охарактеризуйте основні типологічні види аналізу господарської діяльності.
5. У чому суть класифікації і систематизації факторів в економічному аналізі?
6. Охарактеризуйте основні технологічні етапи економічного аналізу.
7. Коротко охарактеризуйте традиційні методи економічного аналізу.
8. Що є інформаційною базою економічного аналізу на підприємстві?
9. Як оформляють результати аналізу?

Література: [1; 2; 7; 10 – 12; 14].

Тема 2. Системи виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі

1. Суть, види і завдання факторного аналізу.
 2. Як проводять моделювання взаємозв'язків в економічному аналізі?
 3. Назвіть основні типи детермінованих факторних моделей і способи їх перетворення.
 4. Назвіть основні прийоми, що застосовують для виміру впливу факторів у детермінованому факторному аналізі, охарактеризуйте їхню суть, сферу застосування і процедуру розрахунків.
 5. Як розглядається узагальнюючий показник при використанні інтегрального методу?
- Література: [2; 5; 7; 10 – 12; 14].

Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу

1. У чому полягає різниця між детермінованим і стохастичним факторним аналізами?
 2. Для чого і коли застосовують прийоми кореляційного аналізу?
 3. Завдання кореляційного аналізу.
 4. Для чого і як розраховують коефіцієнт кореляції при прямолінійній і криволінійній залежності?
 5. За якого значення коефіцієнта кореляції обирається лінійна форма залежності між змінними показниками?
 6. Що показує величина коефіцієнтів кореляції та детермінації?
 7. З якою метою і в який спосіб використовують результати кореляційного аналізу?
- Література: [2; 5; 7; 10; 11; 14].

Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції

1. Значення і завдання аналізу виробництва та реалізації продукції.
2. Які джерела інформації використовують для аналізу виробництва і реалізації продукції?
3. Які показники використовують для аналізу виробництва і реалізації продукції?
4. Охарактеризуйте в цілому методика аналізу виробництва і реалізації продукції.
5. Як проводять аналіз динаміки і виконання плану виробництва та реалізації продукції?
6. Яка методика оцінювання асортиментної політики підприємства?

7. Що таке структура продукції і як вона впливає на економічні показники діяльності підприємства?

8. Чи вигідні зміни в структурі виробництва для підприємства і в яких випадках?

9. Назвіть узагальнюючі, індивідуальні та непрямі показники якості продукції.

10. Як розраховують вплив якості продукції на обсяг її виробництва у вартісному вираженні, на суму виручки, прибутку та інші показники?

11. Назвіть фактори змін обсягу виробництва та реалізації продукції.

12. Перелічить основні джерела резервів збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції.

Література: [1 – 7; 10 –14].

Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції

1. Значення і завдання аналізу собівартості продукції.

2. Від яких факторів залежить організація аналізу собівартості продукції?

3. Назвіть основні джерела інформації, необхідні для аналізу собівартості продукції.

4. Який порядок визначення собівартості за статтями витрат та економічними елементами?

5. Якими можуть бути причини відхилень за окремими статтями витрат?

6. Назвіть основні джерела резервів зниження собівартості продукції.

Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

1. Як аналізують забезпеченість підприємства трудовими ресурсами за кількісними і якісними параметрами?

2. Які показники використовують для характеристики руху трудових ресурсів на підприємстві і як визначають їхній рівень?

3. За якими показниками оцінюють повноту використання трудових ресурсів на підприємстві?

4. Охарактеризуйте показники продуктивності праці.

5. Охарактеризуйте методику аналізу ефективності використання трудових ресурсів.

6. Висвітліть методику аналізу використання фонду оплати праці.

Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 7. Аналіз використання основних засобів

1. Які завдання і джерела інформації аналізу використання основних засобів?

2. Які показники характеризують рух і технічний стан основних засобів?

3. Як визначають рівень забезпеченості підприємства основними виробничими засобами?

4. Які показники характеризують ефективність й інтенсивність використання основних засобів і як їх розраховують?

5. Від яких факторів залежить фондівіддача діючого технологічного обладнання і яка методика розрахунку їхнього впливу?

6. Що розуміють під виробничою потужністю підприємства і за рахунок чого може змінитися її величина?

7. Що дає змогу виявити аналіз використання виробничих потужностей підприємства?

Література: [1 – 7; 10; 11; 13; 14].

Тема 8. Фінансовий аналіз

1. У чому полягає сутність фінансового аналізу?

2. Дайте визначення поняття "фінансовий стан".

3. Які завдання розв'язують у процесі аналізу фінансового стану підприємства?

4. Назвіть складові оцінки фінансового стану підприємства.

5. Назвіть методи проведення аналізу фінансового стану підприємства.

6. Яка методика загального оцінювання фінансового стану підприємства?

7. Що є джерелом інформації для проведення фінансового аналізу?

Література: [2; 5; 10; 11; 13; 14].

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять-консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

індивідуальних консультацій (запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводяться у вигляді:

індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;
підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції; робота в малих групах; мозкові атаки; кейс-метод; ділові та рольові ігри; банки візуального супроводження.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток креативного мислення і творчого підходу при проведенні економічного аналізу роботи підприємства (теми 4, 5, 6, 7).

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження (теми 1, 8).

Робота в малих групах дає змогу глибше засвоїти методику аналізу виконання планів виробництва. Робота в малих групах при проведенні усіх практичних завдань допоможе прискорити процес навчання, розширити коло розв'язуваних проблем, підвищити надійність результатів рішення (теми 1 – 8).

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію (теми 2, 3).

Кейс-метод – це метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу (теми 2, 3, 4).

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг (теми 1 – 8).

Ділові та рольові ігри – це форма активізації навчального процесу, за якої студенти задіяні в процесі інтенсифікації певної практичної ситуації в ролі безпосередніх учасників подій (теми 1, 3).

Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності (теми 1 – 8).

10. Система поточного та підсумкового контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у наступних формах:

1. Експрес-тести (на лекціях)
2. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних (семінарських) занять.
3. Захист лабораторних робіт.
4. Проведення проміжного контролю.
5. Проведення підсумкового письмового контролю.

Для оцінки роботи студента протягом семестру підсумкова рейтингова оцінка розраховується як сума оцінок, які студент отримує під час лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять та оцінок за контрольні заходи (табл. 7). Максимальна рейтингова оцінка за вивчення дисципліни в семестрі 100 балів.

Накопичувальна рейтингова система оцінювання

Теми дисципліни	Види заняття, контрольний захід	Кількість балів
1	2	3
5-й семестр		
Тема 1. Наукові основи економічного аналізу	Лекція 1: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	1
	СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	3
Тема 2. Системи виміру впливу факторів в детермінованому факторному аналізі	Лекція 2: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	1
	СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	3
Тема 3. Прийоми стохастичного факторного аналізу	Лекція 3: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	2
	Контрольна робота	5
	СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	4
	Лекція 4: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	1
	СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
Тема 5. Аналіз витрат на виробництво та собівартості продукції	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	4
	Лекція 5: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	2
	Контрольна робота	5
	СРС: виконання завдання	1
Тема 6. Аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	4
	Лекція 6: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	1
	СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
Тема 7. Аналіз використання основних засобів	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	4
	Лекція 7: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	1
	СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1

1	2	3
Тема 8. Фінансовий аналіз	Лекція 8: робота на лекції	1
	Практичне заняття: робота на занятті	2
	СРС: виконання завдання	1
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	4
	Підсумкова контрольна робота	20
	Лабораторні заняття: виконання завдання	1
	СРС: оформлення та захист звіту з лабораторної роботи	4
Загальна кількість балів		100

Приклад підсумкової контрольної роботи наведено нижче.

Зразок підсумкової контрольної роботи

Завдання (2 бали)

Дайте відповідь на питання: якщо залишки на складі готової продукції зменшилися, то як це вплине на виконання плану по реалізації продукції (інші фактори не змінилися)?

Завдання (3 бали)

За наведеними даними з використанням методу порівняння вкажіть, яких результатів досягло підприємством порівняно з планом, з минулим роком та з підприємством-конкурентом.

Таблиця

Вихідні дані

Показники	За даними підприємства, що аналізується			Звітні дані підприємства-конкурента
	звітні дані минулого року	за звітний період		
		план	факт	
Затрати праці, людино-год.	3,4	2,0	2,7	2,3
Витрати палива, кг	164,0	146,0	142,2	145,6

Завдання (5 балів)

Використовуючи метод абсолютних різниць визначте, як впливають на випуск продукції два фактори: чисельність робітників та продуктивність праці:

Таблиця

Вихідні дані

Показники	План	Факт	Відхилення (+,-)
Випуск товарної продукції, тис. грн	270	292,3	?
Середньоспикова чисельність робітників, осіб	900	870	?
Виробіток одного робітника, грн	?	?	?

Завдання (5 балів)

За даними таблиці дайте оцінку якості продукції та вкажіть шляхи її підвищення.

Таблиця

Вихідні дані

Гатунок продукції	Ціна за одиницю виробу, грн	Випуск продукції в натуральних одиницях	
		план	факт
Вищий	30	1 500	1 763
Перший	20	1 468	1 450
Другий	16	773	376

Завдання (5 балів)

Дайте оцінку забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Проаналізуйте відхилення від запланованого підприємством рівня чисельності промислово-виробничого персоналу в цілому та робітників зокрема. Дайте оцінку динаміки чисельності персоналу за два роки.

Таблиця

Вихідні дані

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Середня за списком чисельність усього персоналу, осіб:	1 836	1 853
промислово-виробничого персоналу	1 531	1 500
робітників	1 336	1 331

Викладач _____

Для оцінки підсумкової контрольної роботи використовуються критерії, які наведені в табл. 8.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи з навчальної дисципліни "Економічний аналіз"

Критерії оцінювання	Бали
Завдання (2 бали)	
Студент без достатнього розуміння застосовує теоретичний матеріал. Правильна відповідь відсутня. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	1
Студент застосовує системні знання навчального матеріалу на високому рівні. Отримана відповідь логічна та обґрунтована. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	2
Завдання (3 бали)	
Студент припускається досить великої кількості грубих помилок і отримує неправильний результат, стикається із значними труднощами при аналізі та порівнянні економічних явищ та процесів. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	1
Методичний підхід до вирішення завдання є правильним, але допущені помилки у розрахунках деяких показників. Висновки зроблені, проте вони недостатньо повні та аргументовані. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	2
Визначено завдання за правильним алгоритмом, надані пояснення і зроблені обґрунтовані висновки. Усі етапи вирішення аргументовані. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	3
Завдання (5 балів)	
Студент стикається зі значними труднощами при проведенні аналізу. Завдання не розв'язане, труднощі розв'язання завдання на елементарному рівні. В завданні допущені значні математичні помилки, відсутні висновки та вірна відповідь. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	1
При виконанні завдань показано часткове вміння застосовувати теоретичні знання для проведення економічного аналізу. Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них, виконана більша частина розрахунків з наявністю істотних помилок. Проведений аналіз неповний. Висновки відсутні. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	2
Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них. Допускаються незначні випадкові погрішності, які суттєво не впливають на змістовність відповіді. Висновок поданий, проте є недостатньо аргументованим. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	3
Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий і є достатньо аргументованим, містить посилання на закони та інші нормативні документи. Оформлення виконаного завдання має бути охайним	4
При виконанні завдань показано вміння застосовувати теоретичні знання для проведення аналізу. Визначено алгоритм розв'язання завдання, наведено формули та пояснення до них, виконано всі розрахунки без помилок. Висновок поданий і є достатньо аргументованим, містить посилання на нормативні документи, праці вітчизняних та зарубіжних учених. При розкритті питання дотримано логіку, структуру та стиль викладення матеріалу. Обґрунтовано позицію автора щодо розглянутої проблеми за вказаний часовий інтервал. Оформлення виконаного	5

завдання має бути охайним	
---------------------------	--

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів ХНЕУ в системі оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 9). Дисципліна вважається зарахованою, якщо підсумкова кількість балів за результати успішності студента складає мінімум 60 балів.

Таблиця 9

Переведення показників успішності знань студентів в систему оцінювання за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Залік з дисципліни
A	90 – 100 балів	Відмінно	Зараховано
B	82 – 89 балів	Добре	
C	74 – 81 балів		
D	64 – 73 балів	Задовільно	
E	60 – 63 балів		
FX	35 – 59 балів	Незадовільно – потрібне повторне перескладання	Незараховано
F	1 – 34 балів	Незадовільно – потрібне повторне вивчення дисципліни	

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Азаренков, Г. Ф. Економічний аналіз : навч. посібн., Ч. 3 / Г. Ф. Азаренков, З. Ф. Петряєва, Г. Г. Хмеленко. – Х. : ХНЕУ, 2004. – 246 с.
2. Економічний аналіз : навч. посібн./ [М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатюк та ін.] ; за ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : КНЕУ, 2003. – 556 с.
3. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. для вузів / за ред. К. Д. Гурової. – Х. : Саммит-Харків, 2001. – 302 с.
4. Економічний аналіз : навч. посібн. / [Є. П. Кожанова, І. П. Отенко, Т. М. Серікова та ін.]. – [3-є вид., допрац. і доп.]. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2009. – 344 с.

5. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу : навч. посібн. / В. М. Івахненко. – [5-те вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2006. – 261 с.

6. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник [для студ. вищ. навч. закладів] / Мних Є. В. – [2-ге вид., перероб. і доп.] . – К. : Центр навч. літ., 2005. – 465 с.

7. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник / Попович П. Я. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2008. – 630 с.

8. Прокопенко И. Ф. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятий с применением ПК : учебн. пособ. [для студентов высших учебных заведений] / И. Ф. Прокопенко, В. И. Ганин, В. В. Москаленко. – К. : Центр учебной литературы, 2006. – 336 с.

9. Проскурович О. В. Комп'ютерні технології економічного аналізу : навч. посібн. / О. В. Проскурович, В. А. Бойчук. – Львів : Новий Світ-2000, 2012. – 310 с.

10. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. / Г. В. Савицька. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

11.2. Додаткова

11. Кармазін В. А. Економічний аналіз : практикум / В. А. Кармазін, О. М. Савицька. – К. : Знання, 2007. – 255 с.

12. Мішина С. В. Аналіз у галузях виробництва і послуг : навч. посібн. / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин. – Х. : ХНЕУ, 2008. – 239 с.

13. Савицкая Г. В. Методика комплексного анализа хозяйственной деятельности : краткий курс / Г. В. Савицкая. – [2-е изд., испр.]. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 303 с.

14. Шубіна С. В. Економічний аналіз : практикум / С. В. Шубіна, Ж. І. Торянік. – К. : Знання, 2007. – 230 с.

Ресурси мережі Інтернет

15. Електронний каталог Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua.

16. Електронний каталог Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

17. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.

18. Офіційний веб-сайт Міністерства доходів і зборів України. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua>.

19. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua>.

20. Офіційний веб-сайт Міністерства статистики України. – Режим доступу : <http://ukrstat.org>.

21. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	8
3. Зміст навчальної дисципліни	9
4. Плани лекцій	13
5. Плани семінарських (практичних) занять	14
6. Самостійна робота студентів	19
7. Контрольні запитання для самодіагностики	22
8. Індивідуально-консультативна робота	26
9. Методики активізації процесу навчання	26
10. Система поточного та підсумкового контролю	27
11. Рекомендована література	32
11.1. Основна	32
11.2. Додаткова	33
11.3. Ресурси мережі Інтернет	33

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ"
для студентів напряму підготовки
6.030601 "Менеджмент"
усіх форм навчання**

Укладачі: **Котлик Андрій Валерійович**

Гаврильченко Олена Володимирівна

Відповідальний за випуск **Лепейко Т. І.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Бутенко В. О.**

План 2014 р. Поз. № 70 ЕВ. Обсяг 35 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*